

APORTACIÓ DOCUMENTAL A L'ESTUDI DELS ORGUES BARROCS DE LA DIÒCESI DE TARRAGONA

L'ORGUE DE RIUDOMS

MERCÈ VIDAL I SOLÉ
Departament d'Història de l'Art

Entre la nombrosa documentació que de Riudoms conserva l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, es troba el projecte de construcció de l'orgue que es pensava fer per a l'Església Parroquial de la Vila a meitat del segle XVIII ⁽¹⁾. Malhauradament, l'instrument fou destruït durant els estralls dels anys 1936-1939 i d'ell sols ens resta la fotografia que s'inclou en aquest treball ⁽²⁾. D'aquí que el document a estudiar sigui d'una importància cabdal si tenim en compte que la minuciosa descripció que ens dona, permet conèixer amb tota fidelitat les característiques de l'orgue, a més del detallat procés de construcció que se seguiria per a dur-lo a terme.

I - Procés històric:

L'artífex de l'obra va ésser Anton Casas, orguener de Reus. Aquest mestre pertanyia a una nissaga d'artistes i constructors d'orgues que resten documentats com a residents a Reus des de l'any 1706, en què Joan Casas inicia la part decorativa i de talla de l'orgue de la Prioral de Sant Pere d'aquella ciutat ⁽³⁾.

1. A.H.A.T. Ms. de l'Arxiu Parroquial de Riudoms: «Administració de l'orgue», n.º 102 full solt. Documentació gentilmente oferida per Eugeni Perea autor de la «*Tòponímia de Riudoms*».
2. Còpies d'aquesta fotografia es troben tan a l'Arxiu Mas de Barcelona com a la recortoria de Riudoms.
3. RAFOLS, J.F. *Diccionario biográfico de artistas de Cataluña*, tomo I, Edicions Catalanes S.A. 2.ª ed. Barcelona, 1980, pag. 249.

Malgrat no haver trobat el contracte on deurien constar les clàusules i compromisos que s'acordaren per ambdues parts, podem atribuir la paternitat de l'obra a Anton Casas, gràcies a un bon nombre de rebuts dispersos entremig dels fulls dels manuals notarials signats per ell. S'hi especifiquen les diferents quantitats que li foren abonades pel rector Martí i Franqués, com a procurador de l'empresa de la construcció de l'orgue, i els administradors elegits per a tal fi per l'Ajuntament, en concepte dels seus treballs a l'orgue i a la cadireta ⁽⁴⁾.

El primer dels rebuts esmentats, i seguint un ordre cronològic, està calendarat el 9 de juny de 1756 -probablement l'any en què se signà el contracte- i l'últim porta la data del 24 de maig de 1762 que sembla correspondre a l'època final, per la qual es donaria per liquidat el cost de l'obra. En el transcurs d'aquests sis anys, Anton Casas va subscriure dotze lliuraments i Josep Casas un, no sempre per les mateixes quanties, per una suma total de 1708 lliures i 8 sous. Les oscil·lacions en els pagaments, tant en les quantitats com en el temps, solien correspondre als ajornaments estipulats als contractes, encara que molt sovint no se satisfien a causa dels altibaixos de les collites que constituïen l'ingrés més fort en aquelles societats pròpiament rurals.

El dispendi fet per tal de bastir l'orgue, representava una quantitat molt important que sembla ben justificada, si tenim en compte la complexitat de l'instrument i la qualitat dels materials emprats ⁽⁵⁾.

Des del punt de vista històric, són destacables dos punts en el projecte motiu del nostre estudi: un és la menció que es fa de l'orgue de Cornudella com a model a seguir per les 8 flautes tapades de les 45 de què devia comptar el Registre 9. L'altre punt, més important, és que, en el procés a seguir per a la seva construcció, s'ens dona a conèixer l'existència d'un «orgue vell» ⁽⁶⁾. Sabem per un estudi fet per Josep Cros i Cabré que la primera al·lusió relativa a la construcció d'aquest orgue, vé donada a les Actes del Consistori de Riudoms del mes de novembre de 1674, on es menciona la possibilitat d'obrar-lo.

4. Els Administradors eren: Joan Ferran i Joseph Clavaguera Preberes: el Dr. Joseph de Toda i Gabriel Domenech pagès.

5. Vegi's l'Apartat Documental Document n.º I quan se precisa com deuria d'ésser el registre 12 de l'orgue major on es diu «24 (flautas) mes grossas de melis de Tortosa, y las 24 de Roure...»

Tampoc la quantitat fou rebaixada quan l'orguener en el mateix registre opina que cal posar mes registres d'acompanyament: «pues val mes que sobre, que no que falte...»

6. Vegi's de l'Apartat Documental, el final del Document n.º I on es diu «Se encontran en lo Orga vell...»

El mes de desembre del mateix any es constitueix una comissió per a portar els comptes, establint certes prerrogatives d'actuació per fer front als costos.

Entre elles Cros destaca:

«Que se'ls permeti passar a demanar caritat per eres, cups de vi i premses d'oli per a sufragar-los.

Apuntar les cases que es comprometin a donar diners o fruits.

Que el dia que hagin de menester carros, matxos o bé homes ho puguin fer.

Demanar qui s'ofereix per a donar alguna fusta noble com: alba vera o romana, roure, ravel (olivera), així com també metalls, pagant el que es judiqui. Els síndics de tots els braços volen fer constar que mentre duri la fàbrica de l'orgue, si s'hagués de deixar per causa de guerra o pesta, es deuria a la Vila el que tenia bastret ⁽⁷⁾».

Amb l'aportació esmentada ja tenim doncs constància del començament de les obres de l'«orgue vell» el 1675, i de les condicions en què es fabricà. Potser posteriors escorcolls ens donin notificació de qui l'obrà i les característiques tècniques de l'instrument.

És creïble que aquest «orgue vell» fos destruït en el transcurs d'alguna guerra -probablement la de Successió (1702-1714)- restant inútil al seu lloc de l'Església fins que 75 anys després, l'afició musical de la Vila es feu palesa en la decisió de construir un nou orgue. Per a tal fi, es determina compondre els set contres de l'«orgue vell», com tal d'aprofitar-los per el nou, després d'afegir-hi el necessari. ⁽⁸⁾.

El segon instrument es va situar a la penúltima capella abans del presbiteri, al costat de l'Epístola, probablement al mateix lloc que ocuparia l'anterior. Per a poder-lo col·locar, es va ocupar l'espai superior de la capella de la Immaculada, enlairant-lo sobre un arc rebaixat i encastant la part superior de la caixa a la cornisa, sota la tribuna de la nau.

La part ornamental de la caixa de l'orgue, va córrer a càrrec de l'escultor Antón Tomasino de Tarragona ⁽⁹⁾, a qui ajudà el mestre

7. CROS I CABRE, Josep, *Novembre de 1674, Apunts per a una història local* ⁽⁹⁾ «Lo Floc», n.º 28. Riudoms, nov. de 1981, pag. 12 i 13. Sense citar fonts concretes, però per una informació amablement oferida pel mateix autor sabem que la documentació procedeix de l'Arxiu de l'Ajuntament de Riudoms. Actes del Consistori. Anys 1674-1682.

8. Vegi's la nota n.º 6.

9. A.H.A.T. Arxiu Parroquial de Riudoms. dintre el lligall de «papers varis».

fuster Jaume Casas ⁽¹⁰⁾. El fet de contractar un artista per a executar la talla del moble, quan generalment éra un fuster qui portava a terme la totalitat de l'obra, és prou indicatiu de la importància que els mateixos iniciadors volien donar a l'empresa.

El contracte se signà el 3 de juliol de 1756 entre els Administradors de l'orgue per una banda, i l'artista abans anomenat, per l'altra. L'escultor per el seu treball havia de cobrar 130 lliures pagadores a terminis, a saber: rebria 40 lliures el dia de signar el contracte; el desembre del mateix any de 1756 50 lliures més, i el desembre de l'any següent les 40 lliures restants.

Entre les obligacions contraïdes per l'artista Tomasino cal destacar l'apartat segon de l'escriptura on es diu:

1.- «Promet fer la cara de la dita caixa (de l'orgue) de fusta d'alba; i fer-la eixir 4 palms i 1/2 ab aquells perfils y molluras necesarias y conforme a la obra vella» ⁽¹¹⁾.

Sembla doncs que mestre Tomasino devia cenyir-se en el seu treball a unes mides determinades, prenent com a model una part conservada de la caixa de l'«orgue vell», el qual havia de refer en la seva quasi totalitat. Així mateix avala aquesta hipòtesi, un detingut examen de la fotografia de l'orgue, on s'aprecia una profusió de talles a base de figures humanes i ornamentació vegetal que correspon més a l'estil de l'època en què es bastí el primer orgue (1674), que no pas al segon (1756), quan el carragament del barroc començava a declinar.

El pintor de les portes del moble va ésser Francesc Gaspart. El seu treball quedà estipulat en 22 lliures, segons un rebut signat per ell amb data 29 de desembre de 1756 ⁽¹¹⁾.

II - L'instrument

L'orgue projectat per l'Església Parroquial de Riudoms constava de tres cossos amb un total de 29 registres, entre l'orgue major i la cadireta, i 1917 tubs aproximadament. Això ens permet classificar-lo entre els orgues mitjans, documentats, dels molts que, durant el segle XVIII, es construïren per a ornar amb la seva magnífica presència i amb la melodia dels seus sons als temples d'arreu de Catalunya.

10. Ignoro si devia tenir relació familiar amb el mestre orguener Anton Casas. Es coneix la seva participació a l'orgue per un rebut del 31 de desembre de 1757 que està signat per ell. Aquest rebut es trobava com tots els demés entremig dels fulls dels manuals notariais de Riudoms del A.H.A.T. Avui està recollit al lligall de «papers varis» del mateix Arxiu.

11. Vegi's de l'Apartat Documental, el document n.º XVII.

Estava distribuït en dos teclats i contres seguint l'esquema següent:

- Orgue major amb 19 registres.
- Orgue menor o cadireta amb 10 registres.
- Pedal amb 8 contres de 16 peus.

Cal destacar per un costat l'equilibri existent entre l'orgue major i la cadireta pel que fa al nombre de registres; per un altre, i seguint una constant típicament barroca, la manca de jocs de llengüeteria que vé compensada per l'abundància del flautat.

III - Descripció del registre. ⁽¹²⁾.

1.- Orgue major

- 8' Flautat ⁽¹³⁾
- Violó tapat
- 4' Octava
- 2' Quinzena
- Quinzena 2 fileres (do-sol)
- Tolosana 3 fileres
- Tiple 4 fileres
- Cimbalet 4 fileres
- Nasard 12^a
- Nasard 15^a
- Nasard 17^a
- Corneta magna de 7 fileres partit de mà dreta
- Flauta travessera partit de mà dreta
- Flauta (octava) partit de mà dreta
- Trompa Reial
- Clarins Clars (mà dreta)
- Clarins de Campanya (mà dreta)
- Clarins de Quinzena (mà esquerra)

12. Per no ésser la musicologia objectiu actual de la meua investigació, em limitaré en aquest apartat a fer algunes anotacions de caràcter general deduïdes del projecte. Pels estudiosos que desitgin aprofundir en el tema, s'ha fet la transcripció íntegra del document original, amb l'esperança que pugui servir com a petita col·laboració per a omplenar el buit en que es troba en l'actualitat l'estudi de l'orgueneria barroca al nostre país.
13. Al manuscrit s'indiquen les mesures del flautat en pams (uns 17 cm.) tal i com era habitual antigament, a l'actualitat se mesuren amb peus (30 cm.)

2.- Cadireta

Violó

Octava

Quinzena

Ple de 3 fileres

Cimbalet de 4 fileres

Nasard de 15^a

Nasard de 17^a

Corneta (partida de mà dreta)

«Cornetilla» (partida de mà dreta)

Clari amb violí (partit de mà dreta)

3.- Pedal

8 Contres de 16'

L'orgue de Riudoms

APÈNDIX DOCUMENTAL ⁽¹⁴⁾

DOCUMENT N.º 1

Projecte de l'orga que s'ha fer en la Parroquial Igla de Riudoms

Primo: S'ha de fer un registre de flautat 14 palms entonació ubert tot d'estañ qual registre s'ha de dividir ab castells en la cara de l'Orga las que convinguan, y las restants dels tiples se colocaran sobre lo secret. Constarà dit registre de flautas 45.

2.... S'ha de fer altre registre de flautat violó tapat unisonos al sobre dit las 8 flautas graves de fusta, y las restants de metall qual constará de flautas 45.

3.... S'ha de fer altre registre en octava del sobredit tot de metall. Flautas 45.

4.... S'ha de fer altre registre en quinsena tot de metall flautas 45.

5.... S'ha de fer altre registre en quinsena tot de metall 2 flautas per tecla formant: ut, sol, flautas 90.

6.... S'ha de fer altre registre de tolosana de metall 3 flautas per tecla formant: ut, fa, la, ab sas reiteracions fl (autas) 135.

7.... S'ha de fer altre registre de plé 4 flautas per tecla ab sas reiteracions. Flautas 180.

8.... S'ha de fer altre registre de cimbalet 4 flautas per tecla ab sas reiteracions. Flautas 180.

14. Els fons documentals emprats, pertanyen a l'Arxiu Parroquial de Riudoms que es troba a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, raó per la qual passo per alt les sigles corresponents.

Tota la sèrie de rebuts que se citen a continuació del Doc. núm. 1 es trobaven escampats, tal com he dit abans, entre els fulls dels manuals notariais de Riudoms, actualment estan recollits al lligall de «papers varis» corresponent a la documentació de l'esmentada vila, al mateix arxiu.

- 9.... S'ha de fer altre registre de Nasart en dotsena tot de metall. Flautas 45 las 8 més grossas tapadas, vide lo orgue a Cornudella en dit registre.
- 10.... S'ha de fer altre registre de Nasart en quinsena fl(autas) 45.
- 11.... Altre registre de Nasart en disetena flautas 45.
- 12.... Altre registre de corneta magna 7 flautas per tecla partit de mà dreta ab son secret apart posat en alt detràs lo flautat de la cara ab 24 conduptos per conduir lo ayre flautas 168. Est registre à de ser enter de 14 palms de entonació, las 24 més grossas de fusta de melis de Tortosa, y las 24 de Roure, perquè havent de fer joc per si sol, es millor que sian totas de fusta, que fant joch dit registre ab lo flautat violó, y ser aquell de metall, menos las 8 flautas primeras, may tindrà aquella finor com totas de fusta a més que lo acompanyament de tot lo orgue serà més fort; pues lo considero ésser poch los registres d'acompanyament pues val més q(ue) sobre, que no q(ue) falte.
- 13.... S'ha de fer altre registre de flautas travesseras partit de mà dreta flautas 24.
- 14.... S'ha de fer altre registre (de fusta de 7 palms de entonació) Octava alta del sobredit partit de mà dreta flautas 24.
- 15.... S'ha de fer altre registre de trompas reals ab sas llenguas canals templados de fil ferro y demés nescesari. Trompas 45.
- 16.... S'ha de fer altre registre de clarins clars partit de mà dreta. Clarins 24.
- 17.... S'ha de fer altre registre de clarins de campana partit de mà dreta. Clarins 24.
- 18.... S'ha de fer altre registre de baixons partit de mà (esquerra). Baixons 21.
- 19.... S'ha de fer altre registre de clarins de mà esquerra en quinsena. Clarins 21.

S'encontran en lo Orga vell set contras tapadas entonació de 28 palms las quals serviran fent-ne una de nova que es lo blanch de Be, fa, mi component ditas set lo que sia necessari, per ditas contras s'ha de fer secret nou peanñas, molinillos y

lo demás nescesari. Flautas 8. Per tots los sobredits registres s'ha de fer un secret nou ab 45 canals qual secret deu estar ab sas tapas, registres panderillos, y tot lo demás nescesari, los arbres de dits registres han de ser de ferro.

S'ha de fer 4 mantxas per dit orgue ab sos conductos y demás necessari.

Cadireta

- 1.... S'ha de fer un registre de flautat Violó de la mateixa conformitat y unisonos al sobredit de l'Orgue Fl(autas) 45.
- 2.... S'ha de fer altre registre d'octava fl(auta) 45.
- 3.... S'ha de fer altre registre de quinsena fl(auta) 45.
- 4.... S'ha de fer altre registre de ple 3 flautas per tecla fl(autas) 135.
- 5.... Altre registre de cimbalet 4 flautas per tecla fl(autas) 180.
- 6.... Altre registre de Nasart en quinsena fl(auta) 45.
- 7.... Altre registre de Nasart de disetena fl(auta) 45.
- 8.... S'ha de fer mitg registre de flautat unisono a l'octava que serà per la corneta y unit-se al registre apart hi haurà més diversitat fl(autas) 24.
S'han de fer dos teclats d'os los sostenidos y bemols de fusta dats de negra lo un servirà per lo orgue y l'altre per la cadireta.
Sobre la corneta és lo reparo que així com diu que y ha d'haver 24 conductos, que diga a de ser ab un sol conducto de fusta des de lo secret principal, ó bé del portaven del conducto de l'Orga, pues essent de fusta es més duradero que no los conductos d'estany, pues estos ab lo tems s'arnen y se foraden.
- 9.... S'ha de fer altre registre de cornetilla partit de mà dreta fl(auta) 72.
- 10.... S'ha de fer altre registre de clari en violins partit de mà dreta Este registre se posarà fins una caixa ab sa tramoya al peu per fer los ecos y contra ecos de violí. Flautas) 24.
N.º 14 Dit registre es à imitació de las flautas dolsas y encon-

tro lo mateix reparo que al registre de fusta de catorse palms dit en lo n.º 13 y seria millor fos tot de fusta de set palms d'entonació.

Jaume Mes Geroni Gavalda
Jaume Mestre Geroni
Jaume Mestre i Miquel Trill

DOCUMENT II

1756, juny 9

Tinch rebut del Rt. Dr. Martí Franqués, Rector de la Parroquial Iglésia de la vila de Riudoms, com hapoderat dels productors de l'Administració de l'orgue que s'ha de fabricar per dita Iglésia y per mans del Rt. Joan Farran y del Rt. Joseph Claveguera Prevere, del Dr. Joseph de Thoda y de Gabriel Domènech Pagès de dita vila com Administradors elegits per lo Magnífich ajuntament de dita vila, la quantitat de sent lliuras, dich 100 lliuras, las quals són a bon comta de las tres-centas sinquanta que per tot lo any 1756 ma dehuen donar consta em lo Acta y per ser la veritat fas la pnt. en Reus als 9 de juny de l'any 1756.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT III

1756, agost 12

Tinc rebut del Dr. Martí Franqués, Pre. y Rector de Riudoms, y per mans del Srs. Quatre administradors helegits per los Magnífichs Srs. Regidors de dita Vila, la quantitat de 100 lliuras las quals rebo a bon compta de la fàbrica de l'orgue y la cadireta, dech construir en la Parro^aIglésia de dita vila y per ser la veritat fas la pnt en Reus als 12 d'agost de 1756.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT IV

1756, desembre 24

Tinch rebut del Dr. Martí Franqués, Pre. y Rector de la Parròquia de la Vila de Riudoms, y per mans dels quatre ya mencionats administradors la quantitat de sent sinquanta lliuras, 150 lliuras, las quals rebo a bon comta de la fàbrica de l'orga y per ser la veritat fas la pnt. en Riudoms als 24 de desembre de l'any 1756.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT V

1757, febrer 1.

Tinch rebut del Rt. Dr. Martí Franqués, Pre. y Rector de la Parroquial Iglésia de la vila de Riudoms, y per mans dels quatre administradors de la fàbrica de l'orgue la quantitat de dos-centas lliuras, dich 200 lliuras, las quals rebo a bon comta de l'expresada fàbrica y le adelantar a fi de que per tot lo pnt. any de 1757 me obligo ha posar part de l'orgue. I per ser la veritat fas la pnt. en Reus al primer de febrer del sobredit any 1757.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT VI

1757, agost 23

Tinch rebut del Rt. Dr. Martí Franqués, Rector de la Vila de Riudoms, y per mans del Srs. Administradors de la fàbrica de l'orgue la quantitat de dos-centas lliuras, dich 200, les quals rebo a bon comta de la fàbrica de l'orgue y per ser la veritat fas la pnt. en Reus 23 de agost de l'any 1757.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT VII

1757, desembre 2

Tinch rebut del Dr. Martí Franqués, Rector de la Parroquial de la

Vila de Riudoms, y per mans dels administradors de la fàbrica de l'orgue la quantitat de 100 lliuras les quals rebo a bon comta de dita fàbrica de l'orgue.

Lo ver en Riudoms als 2 de desembre de 1757.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT VIII

1758, gener 10

Tinch rebut del Dr. Martí Franqués y per mans dels comissionats de la fàbrica de l'orgue de la Parroquial de la Vila de Riudoms la cantitat de sent vint y huna lliura, nou sous, dich 121 lliuras, 9 sous, las quals rebo a bon comta de dita fàbrica. Y per ser la veritat fas la pnt. als 10 de janer de 1758.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT IX

1759, gener 31

Tinch rebut del Sr. Dr. Martí Franqués, Pre y Rector de la Parroquial de la Vila de Riudoms, y per mans del Rt, Juan Farran y Sr. Gabriel Domèniech també de dita vila la quantitat de 208 lliuras, 6 sous y 10 diners las quals rebo a bon comta de la fàbrica de l'orgue. Y per ser la veritat fas la pnt. en Reus al 31 de gener de l'any 1759.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT X

1759, desembre 23

Tinch rebut del Sr. Dr. Martí Franqués, Rector de la pnt. Vila de Riudoms de y per mans dels Srs. Comissionats de la fàbrica de l'orgue la quantitat de 55 lliuras. Las quals rebo a bon comta de major cantitat y per ser la veritat fas la pnt. en Riudoms als 23 de desembre de l'any 1759.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT XI

1760, gener 14

Tinch rebut del Sr. Dr. Martí Franqués, Pre. y Rector de la Vila de Riudoms, y per mans dels Srs. Administradors la quantitat de 179 lliuras, 11 sous, 2 diners, les quals rebo a bon comta de la fàbrica de l'orgue, Y per ser la veritat fas la pnt. en Reus als 14 de gener de l'any 1760.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT XII

1760, desembre 20

Tinch rebut del Sr. Dr. Martí Franqués, Rector de la Vila de Riudoms, la quantitat de sent y vuit lliuras la quals m'ha entregat a bon comta de la fàbrica de l'orgue, y per ser la veritat fas la pnt. en Reus als 20 de desembre de l'any 1760.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT XIII

1761, abril 22

Vuy dia 22 de abril m'a entregat lo Sr. Gabriel Domènech norantados lliuras, dich 92 lliuras, m'entrega a bon comta de la paga de l'orga de Riudoms, Y per la veritat fas lo pnt. vuy dia 22 de abril de 1761.

Josep Casas

DOCUMENT XIV

1762, maig 24

Tinch rebut del Sr. Martí Franqués, Rector de la Vila de Riudoms, y per mans dels Srs. Administradors de la fàbrica de l'orgue la quantitat de 75 lliuras las quals rebo a bon comta de la fàbrica del dit orga. És ver en Reus als 24 de maig de l'any 1762.

Anton Casas, factor d'orgas

DOCUMENT XV

1756, juliol 3

Contracta entre la vila de Riudoms i Anton Tomasino, escultor de Tarragona, sobre lo compondrer la cara de la caixa de l'orgue de la Parroquial Iglésia de Riudoms.

I.- S'obliga dit Anton Thomasino a compondrer la caixa de dit orgue conforme s'ha menester per posar lo orgue nou que s'ha de fer.

Ite.- Promet fer la cara de dita caixa tota la fusta d'Alba y fer-la eixir 4 palms 1/2 ab aquells perfils y molluras necessàries y conforme a l'obra vella.

Ite.- S'obliga assentar sobre lo ferm de la cara de l'orgue cornisa de dita caixa un Angel corresponent a l'obra.

Ite.- S'obliga avansar la tribuna proporcionalment a l'eixida de la caixa posant caixals, polis, ferros y demés necessàries y així mateix anyadir talla y motlladuras conforme al ve(II?)

Ite.- Promet dita vila de Riudoms a dit Anton Tomasino per preu de todas las sobreditas cosas 130 lliuras, ço és 40 lliuras en lo dia pnt., per tot lo mes de decembre del corrent any de 1756 50 lliures y per lo mes de decembre de 1757 las restants 40 lliuras que serà lo compliment de las 130 lliuras. Lo que perque consta lo firman vuy als 3 de juliol en Riudoms any 1756

Joseph de Toda y Administradors
Anton Tomasino, Ascoltor

DOCUMENT XVI

1756, juliol 3

Tinch rebut yo lo baix firmat del Rnt. Dr. Martí Franqués, Pre. y Rector de la Parroquial Iglésia de Riudoms, com apoderat dels productors de l'Administració de l'orga que s'ha de fabricar en dita Iglésia, y per mans del Rnt. Joan Ferran, del Rnt. Joseph Clavaguera, Preberes, del Dr. Joseph de Toda, y de Gabriel Doménech pagès de dita vila com a Administradors elegits per lo Mch. Ajuntament la cantitat de quanrante lliuras, 40 lliuras, els quals són a bon compta

de las cent y trenta lliuras, que m'han promés per a compondre la cara del dit orga y per ser la veritat fas lo pnt. en Riudoms als 3 de juliol de l'any 1756.

Anton Tomasino, Ascoltor

DOCUMENT XVII

1756, desembre 29.

Dich yo lo baix firmat aver rebut del Rnt, Martí Franqués, pre. y Rector de la Vila de Riudoms, y per mans dels Srs. Administradors de l'orgue de la Vila, la quantitat de 22 lliures, dich vint y dos lliuras, quals són per la paga de las portas he pintadas per lo orgue és lo ajustat ab dits Srs. y per la veritat fas y firmo la pnt.

Vuy dia 29 de desembre de 1756

Francisco Gaspart, pintor